

*Хромушина Л.А., к.е.н., доцент
Сумський національний аграрний університет,
м. Суми, Україна*

РОЗВИТОК КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ТА ОЧІКУВАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ

Впевнений поступ України до європейського простору, обраний вектор майбутнього цивілізаційного розвитку зумовлює об'єктивну необхідність приведення та адаптації національного законодавства до законодавства Європейського союзу у багатьох сферах правового регулювання, у тому числі, у сфері корпоративного управління. Тому постає необхідність з'ясувати та проаналізувати особливості законодавчих змін, які відбулися у нормативно-правовому забезпеченні здійснення корпоративного управління в Україні.

Оскільки в Україні значна частина підприємств обрала акціонерну організаційно-правову форму, то впровадження кращих стандартів корпоративного управління має велике значення для інвестиційної привабливості країни [1].

З огляду на це, розглянемо основні зміни, які стали основою для прийняття Закону України «Про акціонерні товариства», який набрав чинності з 1 січня 2023 р. (далі – Закон) [2]. Зауважимо, що до цього діяв закон з такою ж назвою, який втратив чинність, тобто законодавці не просто внесли зміни в існуючий закон, а прийняли новий [3].

З 1 січня 2023 р. структура управління акціонерним товариством (АТ) може бути як дво-, так і однорівневою. При однорівневій структурі корпоративного управління органами управління є тільки загальні збори акціонерів і рада директорів, а створення наглядової ради не передбачається. Виконавчий орган при однорівневій структурі може бути виключно колегіальним (рада директорів). Така можливість сприяє спрощенню системи управління та надає більше свободи у прийнятті рішень.

Також стала іншою вимога щодо мінімального розміру статутного капіталу АТ: він зменшений з 1250 до 200 розмірів мінімальної зарплати (на початок 2023 р. – 1,34 млн. грн.). На сьогодні це відповідає сучасним умовам, надає більше можливостей для створення АТ.

Цифровізація економіки та суспільства знайшла також своє відображення, оскільки Законом передбачено можливість проведення загальних зборів акціонерів шляхом електронного голосування та опитування (дистанційні загальні збори акціонерів), яка набуде чинності з 1 січня 2024 р. Електронне голосування може проводитися лише шляхом електронного заочного голосування акціонерів з використанням авторизованої електронної системи, яка забезпечує ідентифікацію і реєстрацію власників цінних паперів (або їх представників) для участі у зборах з використанням кваліфікованого електронного підпису.

У разі проведення дистанційних загальних зборів бюлетені заповнюються акціонерами також дистанційно і надсилаються через депозитарну систему

України. Для організації проведення електронного голосування на загальних зборах акціонерів має використовуватися авторизована електронна система, тобто це авторизований Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку програмно-технічний комплекс Центрального депозитарію цінних паперів. Цей комплекс забезпечуватиме ідентифікацію і реєстрацію власників цінних паперів (або їх представників) для участі у зборах акціонерів, отримання документів для ознайомлення акціонерів у разі необхідності, голосування бюлетенем та можливість участі в обговоренні питань порядку денного, визначення підсумків голосування з питань порядку денного загальних зборів та ін.

Чинний Закон передбачає запровадження посади корпоративного секретаря в обов'язковому порядку для:

- АТ, цінні папери яких допущені до торгів на організованому ринку капіталу або щодо цінних паперів яких здійснена публічна пропозиція;

- банків, страховиків, недержавних пенсійних фондів, інших АТ, які є підприємствами, що становлять суспільний інтерес;

- ПрАТ з кількістю акціонерів-власників простих акцій 100 і більше осіб.

Законом запроваджується поняття та представлено механізм функціонування класичного корпоративного договору, згідно з яким акціонери товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації.

У Законі виключено обов'язок АТ створювати ревізійну комісію або впроваджувати посаду ревізора. Це також заслуговує позитивної оцінки з погляду послаблення адміністративного навантаження.

У фахових колах в цілому сформувалася позитивна оцінка ухваленого нового Закону, оскільки він не тільки відповідає сучасному рівню розвитку корпоративних відносин, трендам цифрової економіки та цифрового суспільства, а й враховує європейський досвід та стандарти у сфері корпоративного управління. Звичайно, переконатися у доцільності, дієвості та результативності прийнятих законодавчих норм можна буде лише у процесі їх застосування та через певний час. Можна сподіватися, що удосконалення правового регулювання створення, функціонування та розвитку АТ стане природним процесом і сприятиме підвищенню рівня корпоративного управління в Україні.

Список використаних джерел:

1. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Корпоративне управління. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/activity/rehuliatorna-diialnist-i-litsenzuvannia/korporatyvne-upravlinnia/> (дата звернення: 20.04.2023).

2. Про акціонерні товариства. Закон України від 27 липня 2022 р. № 2465-IX (поточна ред. від 01.01.2023 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> (дата звернення: 19.04.2023).

3. Про акціонерні товариства. Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text> (дата звернення: 19.04.2023).